

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.008.04.2019

02238819

Pan Bogdan Sadowski
Prezes Zarządu
Stowarzyszenia „Aktywni Tak Samo”
ul. Wojska Polskiego 9
16-400 Suwałki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/073 – Wsparcie osób z autyzmem i zespołem Aspergera w podjęciu aktywności zawodowej
i samodzielnego życia

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie „Aktywni tak samo” (dalej: „Stowarzyszenie”), 16-400 Suwałki, ul. Wojska Polskiego 9
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bogdan Sadowski, od 9 maja 2019 r. – prezes Zarządu. Poprzednio funkcję tę pełnili: Jolanta Lanczkowska (od 1 września 2011 r. do 3 września 2017 r.) i Agnieszka Dorota Romanik (od 4 września 2017 r. do 8 maja 2019 r.). (dowód: akta kontroli str. 3-6)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wspieranie osób z autyzmem i zespołem Aspergera w podjęciu aktywności zawodowej i samodzielnego życia. 2. Działania podejmowane w celu zapobiegania wykluczeniu osób z autyzmem i zespołem Aspergera.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2016 r. do dnia zakończenia kontroli ¹ z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² (dalej: „ustawa o NIK”).
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	Henryk Dąbrowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/59/2019 z 16 maja 2019 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Tj. 13 czerwca 2019 r.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Prowadzony przez Stowarzyszenie Środowiskowy Dom Samopomocy (dalej „Dom” lub „SDS”) został dobrze przygotowany pod względem organizacyjnym i technicznym do realizacji zadań zmierzających do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób z autyzmem. Posiadał odpowiednio wyposażone pomieszczenia, przystosowane do prowadzenia treningów i zajęć terapeutycznych. Zatrudniono w nim niezbędną liczbę specjalistów, którzy posiadali wymagane kwalifikacje, a większość też niezbędne doświadczenie zawodowe. Treningi i zajęcia terapeutyczne prowadzono w oparciu o ustalenia indywidualnych planów postępowań wspierająco-aktywizujących, które opracowywał Zespół Wspierająco-Aktywizujący, na podstawie zdiagnozowanych potrzeb i trudności uczestników. Terminowo dokonywano także ewaluacji planów. W wyniku działań terapeutycznych, prowadzonych z czterema osobami z autyzmem, u trzech uzyskano częściową poprawę zaradności osobistej, komunikowania się oraz integracji społecznej. Żaden uczestnik z autyzmem nie uzyskał zdolności do samodzielnego wypełniania ról społecznych.

Kontrola wykazała także nieprawidłowości polegające na:

- niewyeliminowaniu barier architektonicznych, uniemożliwiających osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich dostęp do części pomieszczeń SDS,
- zatrudnieniu terapeuty zajęciowego, nieposiadającego przeszkolenia i doświadczenia wymaganego do prowadzenia treningów umiejętności społecznych.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca też uwagę, że:

- jedna z czterech osób z autyzmem z dwuletnim opóźnieniem przystąpiła do rekomendowanej indywidualnej terapii psychologicznej,
- nie udokumentowano ocen wszystkich uzyskanych rezultatów zajęć terapeutycznych,
- wobec jednej z osób z autyzmem wystąpił regres jej zaradności osobistej i integracji społecznej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wspieranie osób z autyzmem i zespołem Aspergera w podjęciu aktywności zawodowej i samodzielnego życia

Opis stanu faktycznego

1. Stowarzyszenie od 15 lutego 2013 r. prowadziło ŚDS przeznaczony dla 30 osób z niepełnosprawnością intelektualną (typ B). Uzasadnieniem do uruchomienia tej działalności było dążenie do stworzenia warunków do realizacji usług rehabilitacyjnych, opiekuńczych i aktywizujących zawodowo oraz możliwości kontynuacji procesu edukacyjnego w szkolnictwie specjalnym po ukończeniu 24 lat. W ocenie Stowarzyszenia „Po ukończeniu tego wieku, wypada się z systemu edukacji i opieki szkolnej. Młodzi niepełnosprawni napotykają wówczas na szereg barier. Większość osób z niepełnosprawnością intelektualną narażona jest w znacznym stopniu na izolację społeczną.”⁵ (akta kontroli str. 18)

Dom funkcjonował przez pięć dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku, w godzinach od 7³⁰ do 15³⁰, prowadząc zajęcia z uczestnikami przez co najmniej sześć godzin. W okresie objętym kontrolą w ŚDS m.in.:

- a) prowadzono treningi: [1] funkcjonowania w życiu codziennym, w tym umiejętności samoobsługowych i zaradności życiowej, utrzymania czystości i porządku, kulinarny, wyglądu zewnętrznego i higieny osobistej, przygotowujący do gospodarowania

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ <http://www.aktywnitaksamo.pl/#onas>.

własnymi środkami finansowymi oraz obsługi AGD i innych urządzeń, [2] umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym treningi radzenia sobie z problemami, budowania samooceny, aktywnej komunikacji, [3] relaksacyjny, [4] wyrażania siebie przez sztukę (np. taniec, prace plastyczne), [5] komunikacyjny, prowadzony od 2016 roku przede wszystkim z osobami ze spektrum autyzmu, z wykorzystaniem m.in. PSC⁶, protezy mowy „MÓWIK” i programu komputerowego „AFASYSYSTEM”, [6] umiejętności spędzania wolnego czasu,

- b) prowadzono zajęcia w pracowniach: arteterapii z warsztatem witrażu, rękodzieła z warsztatem ceramicznym, technicznej (mini stolarni) oraz w sali rehabilitacyjnej i sali doświadczania świata,
- c) udzielano wsparcia: psychologicznego, logopedycznego, pedagogicznego i socjalnego oraz zapewniono opiekę. (akta kontroli str. 91-160)

Realizowano także inne formy wspierająco-aktywizujące, w tym:

- terapie indywidualne i grupowe, prowadzone w oparciu o Metodę Ruchu Rozwijającego W. Sherborne i elementy kinezylogii edukacyjnej,
- terapie indywidualne, oparte na zajęciach z integracji sensorycznej,
- terapię poprzez trening pływacki i spacer,
- wielodniowe treningi mieszkaniowe, w trzech mieszkaniach treningowych.

(akta kontroli str. 91-160)

- 2. Do ŚDS przyjmowano osoby z niepełnosprawnościami (na podstawie decyzji wydanych przez Prezydenta Miasta Suwałki), prawidłowo zakwalifikowane do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych w Domu. W 2016 roku uczestnikami ŚDS było 30 osób, w tym trzy z autyzmem i zespołem Aspergera, w 2017 roku zaś 33 osoby, w tym cztery z autyzmem i zespołem Aspergera. W 2018 roku oraz w I kwartale 2019 roku na zajęcia terapeutyczne uczęszczały 32 osoby, w tym cztery z autyzmem i zespołem Aspergera. W okresie objętym kontrolą do ŚDS przyjęto 11 osób, w tym trzy z autyzmem i zespołem Aspergera. Jedna osoba przebywała w Domu ponad pięć lat. Osoby ze spektrum autyzmu na przyjęcie do ŚDS oczekiwały od 13 do 35 dni. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki odmowy przyjęcia osób skierowanych do ŚDS.

(akta kontroli str. 161-162 i 339-349)

Czterej uczestnicy ŚDS ze ustalonym autyzmem urodzili się w latach 1985–1995. Osoby te legitymowały się wykształceniem przysposabiającym do pracy, uzyskanym w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym Nr 1 w Suwałkach. Posiadały orzeczoną znaczny stopień niepełnosprawności. (akta kontroli str. 161-162)

- 3. W ŚDS zapewniono warunki organizacyjne i techniczne do prowadzenia rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, w tym osób z autyzmem:

- a) W statucie placówki⁷ określono m.in., że: [1] obszar działania Domu obejmuje m.in. Suwałki oraz okoliczne gminy, [2] organizację wewnętrzną Domu określa regulamin organizacyjny oraz rokrocznie ustalany program działalności i plan pracy, [3] ŚDS jest ośrodkiem wsparcia dla osób z upośledzeniem umysłowym w różnym stopniu. W dwóch regulaminach organizacyjnych obowiązujących w okresie objętym kontrolą wskazano m.in., że: ŚDS jest domem typu B, przeznaczonym dla 30 osób upośledzonych umysłowo, którego Dyrektor i pracownicy merytoryczni stanowią Zespół Wspierająco-Aktywizujący (dalej „ZWA”). Zespół ten opracowuje program działalności Domu, plan pracy oraz indywidualne plany postępowania wspierająco-aktywizującego dla poszczególnych uczestników (dalej „IPWA”). Regulamin organizacyjny, obowiązujący od 22 maja 2017 r., pozytywnie zaopiniował Wojewoda Podlaski i zatwierdził Prezydent Miasta Suwałki.

(akta kontroli str. 19-25, 30-45 i 59-76)

⁶ Picture Communication Symbols to jeden ze sposobów porozumiewania się, opartych na znakach i symbolach komunikacyjnych, które osobie z poważnymi zaburzeniami mowy dają możliwość porozumiewania się.

⁷ Przyjęty uchwałą nr 1/2013 Zarządu Stowarzyszenia z 17 stycznia 2013 r.

Programy działalności i plany działania ŚDS rokrocznie sporządzała Dyrektor Domu (przy udziale innych pracowników), które po pozytywnym zaopiniowaniu przez PUW zatwierdzone zostały przez Prezydenta Miasta Suwałki. Dyrektor Domu wyjaśniła, że: „Programy Działania i Roczny Plan Pracy ŚDS na każdy rok kalendarzowy sporządzam jako dyrektor ŚDS i przedkładam do zaopiniowania do Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku. Następnie przedkładam w/w dokumenty do zapoznania się Zarządowi Stowarzyszenia i przekazania do zatwierdzenia Prezydentowi Miasta Suwałki (organ zlecający). Czynię to zgodnie z § 4 ust.2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Zarówno Programy Działania, jak i Roczny Plan Pracy ŚDS sporządzam w wyniku przygotowanych przez każdego członka Zespołu Wspierająco-Aktywizującego dokumentów dotyczących realizacji i planowania zadań oraz zawartych w nich mierników. Swoje propozycje pracownicy przekazują mi drogą e-mail, a następnie zapoznają się z nimi i omawiam je z każdym pracownikiem w trakcie rozmowy indywidualnej. Ostateczne ustalenia uwzględniam w sporządzanych dokumentach”.
(akta kontroli str. 202-205, 208-243 i 363-367)

b) Zapewniono warunki techniczne do prowadzenia terapii:

- siedziba Domu usytuowana była w miejscu zapewniającym bezpieczeństwo i spokój uczestników zajęć i mieściła się w dwóch budynkach. W budynku głównym (o powierzchni użytkowej 427 m²) znajdowała się większość pomieszczeń dydaktycznych. Drugi budynek (o powierzchni użytkowej 77 m²), przeznaczony był do prowadzenia zajęć terapii zajęciowej w pracowni technicznej (mini stolarni) i terapii dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną i zaburzeniami ze spektrum autyzmu,
- budynek główny był pozbawiony barier architektonicznych. Natomiast budynek mieszczący pomieszczenia przeznaczone do prowadzenia terapii dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną i zaburzeniami ze spektrum autyzmu nie był dostępny dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, co szerzej omówiono w dalszej części niniejszego wystąpienia, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”,
- powierzchnia pomieszczeń użytkowanych przez Dom wynosiła 504 m², co spełniało normy określone w § 18 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy⁸ (na jedno miejsce przypadało 16,8 m²),
- budynki ŚDS wyposażone były w udogodnienia umożliwiające funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym (np. windę, którą zainstalowano pomiędzy dwoma kondygnacjami głównego budynku),
- w siedzibie Domu znajdowały się pomieszczenia wyposażone w meble i sprzęty niezbędne do prowadzenia w nich zajęć, w tym sala ogólna umożliwiająca spotykanie się uczestników zajęć i ich rodzin, wydzielone pomieszczenie kuchenne z niezbędnymi urządzeniami i sprzętem gospodarstwa domowego (pełniące funkcję pracowni kulinarnej), sprzęt do treningu samoobsługi i zaradności życiowej, odrębny pokój wyciszeń⁹ oraz toaleta damska i męska dla personelu i osób niepełnosprawnych,
- zapewniono możliwość spożywania gorącego posiłku, przygotowywanego w ramach treningu kulinarnego.
(akta kontroli str. 46-58 i 77-82)

c) Zatrudniono specjalistów do prowadzenia zajęć/terapii osób przebywających w Domu, w tym osób z autyzmem. Placówką kierował dyrektor (zatrudniony na pełnym etacie), który legitymował się wykształceniem i doświadczeniem wymaganym art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.¹⁰

⁸ Dz. U. Nr 238, poz. 1586, ze zm. (rozporządzenie zwane dalej: „rozporządzenie w sprawie środowiskowych domów samopomocy”).

⁹ Znajdujący się w części budynku, którego użytkowanie rozpoczęło w czerwcu 2018 roku.

¹⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, ze zm.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. w ŚDS zatrudniano 11 pracowników merytorycznych (poza dyrektorem) w łącznym wymiarze 5,85 etatu, a na koniec 2017 roku i 2018 roku odpowiednio: 11 pracowników (sześć etatów) i 12 pracowników (7,8 etatu). Na dzień 31 marca 2019 roku zatrudnienie zwiększyło się do 13 osób (7,95 etatu). W okresie objętym kontrolą w Domu zapewniono standardy zatrudnienia wymagane § 12 ust. 1 i 1a rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy. (akta kontroli str. 161-162 i 562)

Kwalifikacje pracowników odpowiadały zadeklarowanym Prezydentowi Miasta Suwałki, przy składaniu przez Stowarzyszenie wniosków o powierzenie realizacji zadania publicznego (z dnia 26 lutego 2013 r. i 3 lipca 2017 r.). Z wyjątkiem jednego z czterech pracowników, zobowiązanych do prowadzenia treningów umiejętności społecznych, który nie posiadał przeszkolenia i doświadczenia wymaganego § 11 ust. 2 powołanego rozporządzenia (co szerzej omówiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”), pozostali posiadali doświadczenie zawodowe wymagane § 11 ust. 1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

(akta kontroli str. 161-170 i 244-330)

Zatrudnieni w Domu pracownicy merytoryczni podnosili kwalifikacje i umiejętności zawodowe, uczestnicząc w 22 szkoleniach, w tym w dziewięciu wewnętrznych oraz w kursach i innych formach podnoszących kwalifikacje. (akta kontroli str. 196-201)

Pracowników merytorycznych (zatrudnionych na podstawie umowy o pracę) wspierali specjaliści zatrudnieni na umowę zlecenie oraz praktykanci i stażyści. W latach 2016-2018 w Domu zaangażowanych było ośmiu praktykantów (studenci Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Suwałkach, kształcący się na kierunku pedagogika) i trzech stażystów, skierowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Suwałkach i Agencję Rozwoju Regionalnego ARES w Suwałkach. (akta kontroli str. 353)

4. W Domu funkcjonował, kierowany przez dyrektora, ZWA skupiający pracowników merytorycznych. Zakres zadań Zespołu określał statut, regulamin organizacyjny oraz instrukcja wydana przez dyrektora Domu. Z powyższych dokumentów wynika, że celem ZWA było ustalenie działań zmierzających do osiągnięcia przez uczestnika ŚDS jak najpełniejszej zdolności do samodzielności życiowej, integracji społecznej oraz dbałości o zdrowie. W tym celu ZWA zobowiązany został do:

- opracowania dla każdego uczestnika IPWA, uwzględniającego „szeroki zakres problemów związanych z rozwojem, rehabilitacją społeczną i zdrowotną” oraz odpowiadającego potrzebom i możliwościom danego uczestnika,
- omówienia (co najmniej dwa razy w roku) i oceny kompleksowej realizacji IPWA oraz osiągniętych rezultatów,
- w przypadku trudności występujących w realizacji zaplanowanych celów, rozważenia przyczyn zaistniałej sytuacji i w razie potrzeby przyjęcia innych sposobów realizacji celu. (akta kontroli str. 19-25, 30-45, 59-75 i 82-90)

Analiza dziewięciu protokołów z posiedzeń ZWA (od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2019 r.) oraz 11 planów IPWA opracowanych dla czterech osób z autyzmem¹¹ (przyjętych odpowiednio: 1 marca 2013 r., 1 lipca 2016 r., 1 sierpnia 2016 r. i 10 lipca 2017 r.) oraz ocen realizacji tych planów wykazała, że:

- a) IPWA opracowano terminowo, po uprzednim poznaniu możliwości psychofizycznych użytkowników oraz diagnozie funkcjonalnej, sporządzonej w oparciu o dostępną dokumentację. IPWA opracowano zespołowo, w porozumieniu z uczestnikiem lub jego opiekunem.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że w dwóch IPWA sporządzonych na okres od 1 października 2016 r. do 31 grudnia 2020 r. dla osoby z autyzmem, przyjętej do Domu 1 sierpnia 2016 r., nie przewidziano zajęć indywidualnych z psychologiem,

¹¹ W przypadku osób przyjętych w latach 2016–2018 zbadano dokumenty sporządzone w tym okresie, a w przypadku osoby przyjętej w 2013 roku – dokumenty opracowane w latach 2013–2018.

mimo że potrzebę tę wskazano w diagnozie sporządzonej 30 września 2016 r. (wyniki terapii z tym uczestnikiem omówiono w obszarze 2. wystąpienia pokontrolnego).

Dyrektor ŚDS wyjaśniła, że w jej ocenie, w latach 2016–2018 w omawianym przypadku nie było potrzeby indywidualnej pracy z psychologiem, ponieważ uczestnik ten realizował treningu umiejętności społecznych i objęty był indywidualną opieką specjalistów, tj.: logopedy, pedagoga specjalnego i pracownika realizującego zadanie pracy z protezą mowy „MÓWIK”. Dodała jednak, że indywidualne terapie psychologiczne z uczestnikiem rozpoczęto od grudnia 2018 roku m.in. w zakresie wdrażania komunikacji alternatywnej. (akta kontroli str. 339-342 i 363-401)

- b) W IPWA wskazano osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań oraz uzyskanie zaplanowanych celów. Określono je w różny sposób, także bez wskazania etapów dochodzenia do optymalnego uczestnictwa danej osoby w życiu społecznym i zawodowym. Na przykład uczestnikowi przyjętemu do Domu 1 sierpnia 2016 r. w IPWA, opracowanym na okres od 1 października 2016 r. do 31 grudnia 2017 r., zaplanowano m.in. cel polegający na poznaniu przez uczestnika „*więcej aktywności indywidualnych*”. Dyrektor Domu wyjaśniła, że: „*Wszystkie IPWA zawierają cele długoterminowe. Natomiast cele krótkoterminowe uwzględnia specjalista w planie pracy indywidualnej z danym uczestnikiem lub określa je Zespół Terapeutyczny (zespół roboczy), w porozumieniu z rodzicem/opiekunem prawnym. Osiągane efekty (na które należy czekać długo i cierpliwie), omawiane są podczas właściwego zespołu działającego w ŚDS, tj. Zespołu Wspierająco-Aktywizującego, realizującego swoje zadania zgodnie z instrukcją działania stanowiącą załącznik do Zarządzenia Dyrektora ŚDS z dnia 12.12.2016 r. w sprawie powołania Zespołu Wspierająco-Aktywizującego*”.
- c) W IPWA nie określano czasu wymaganego do prowadzenia poszczególnych działań i zajęć terapeutycznych. Na przykład w indywidualnym planie postępowania wspomagająco-aktywizującego opracowanym dla osoby, którą do Domu przyjęto 1 sierpnia 2016 r., m.in. założono prowadzenie treningu dbania o własne zdrowie, w ramach którego zaplanowano zajęcia ruchowe z fizjoterapeutą, spacer, pobyt na siłowni i kręglelni oraz masaż i automasaż, ale bez określenia czasu trwania i częstotliwości tych zajęć. Dyrektor Domu wyjaśniła, że: „*Trzech uczestników ze spektrum autyzmu nisko funkcjonujących posiada opracowany indywidualny, miesięczny plan pracy uwzględniający ramy czasowe konkretnych zajęć. (...) Inni uczestnicy ŚDS (niepełnosprawni – stopień znaczny ze sprzężeniami) mają opracowane dzienne plany pracy z uwzględnieniem ram czasowych. Nie jesteśmy w posiadaniu żadnych wystandaryzowanych dokumentów. Wypracowujemy je sami z uwzględnieniem obowiązujących regulacji prawnych*”.
- d) Z czterema osobami z autyzmem zaplanowano m.in. zajęcia treningu w zakresie komunikacji i zachowań społecznych oraz rozwiązywania problemów życia codziennego. Osób tych, z uwagi na ich stan psychofizyczny, nie przygotowywano do podjęcia zawodu. W przypadku trzech (z czterech omawianych) osób z autyzmem, opracowano tygodniowe plany zajęć¹², w których ujęto treningi i zajęcia terapeutyczne w wymiarze od 1.210 godzin do 1.430 godzin rocznie. Obejmowały one głównie: [1] trening funkcjonowania w codziennym życiu, [2] trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, [3] trening umiejętności komunikacyjnych, [4] trening umiejętności spędzania wolnego czasu, [5] poradnictwo psychologiczne [6] terapię ruchową, [7] rehabilitację ruchową i społeczną, [8] terapię zajęciową.
- e) Zrealizowano wszystkie formy wsparcia zaplanowane w indywidualnym planie postępowania wspierająco-aktywizującego. Prowadzona w ŚDS dokumentacja nie określała czasu zrealizowanych zajęć i treningów z poszczególnymi uczestnikami, ponieważ danych w tym zakresie nie odnotowywano, z wyjątkiem informacji zawartych w dziennikach zajęć prowadzonych przez dwóch psychologów, zatrudnionych na umowę zlecenie. Dyrektor ŚDS wyjaśniła, że: „*Dokumentacja*

¹² Dokumenty w których m.in. określono planowany czas i częstotliwość treningów oraz zajęć terapeutycznych.

zbiorcza, w tym dzienniki zajęć prowadzone są zgodnie z § 24 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy. W przypadku psychologów zatrudnionych na umowę zlecenie, wprowadziłam potrzebę odnotowywania czasu pracy w celu weryfikacji czasu pracy i należnego wynagrodzenia za wykonaną pracę. Czasową realizację zadań w ŚDS reguluje „Ramowy tygodniowy rozkład zajęć”, opracowany dla ogółu uczestników Domu”.

- f) ZWA w okresach półrocznych ocenia realizację IPWA, w oparciu o które następowały korekty (modyfikacje) oraz ewaluacja planów. W sporządzonych na powyższą okoliczność dokumentach nie podawano ocen rezultatów wszystkich celów wynikających z zaplanowanych zajęć i działań. Na przykład w IPWA, sporządzonym 27 czerwca 2016 r., dla osoby z autyzmem, przyjętej do Domu 1 marca 2013 r., wyznaczono cztery cele terapeutyczne: [1] dokonywanie prostych zakupów, [2] posługiwanie się pieniądzem, [3] rozbudzanie nowych zainteresowań oraz mocnych stron uczestnika, [4] powrót do właściwej wagi. W ocenie sporządzonej 13 lipca 2017 r. nie wskazano na dokonanie oceny rezultatów powyższych celów.

W stosowanym od 2016 roku druku oceny realizacji IPWA przewidziano ocenę realizacji zaplanowanych zadań, zaobserwowanych postępów lub ich brak. Nie określono wymogu wskazania oceny osiągniętych rezultatów zaplanowanych zadań. Obowiązujący natomiast druk w latach 2013-2015 obejmował punktową ocenę poziomu osiągnięcia zaplanowanych celów. Dyrektor Domu wyjaśniła, że wprowadziła nowy druk oceny postępów realizacji IPWA „Z braku narzędzi do mierzenia efektywności pracy. Poprzednia ocena punktowa szacunkowo mierzyła uzyskane rezultaty. Aktualnie przygotowujemy się do modyfikacji wzoru IPWA i druku ocen, z uwzględnieniem efektów pracy (siatki oceny punktowej, z uwzględnieniem stopnia realizacji zadania)”. (akta kontroli str. 331-349, 363-401, 409-558 i 561)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że ocena danego zadania wskazująca na wymóg kontynuacji terapii na dotychczasowym poziomie powinna być wprost zawarta w ocenie realizacji IPWA. Brak opisu osiągniętych rezultatów nie pozwala bowiem jednoznacznie stwierdzić, czy i w jaki sposób ZWA ocenił te rezultaty. Omawiana praktyka niedokumentowania ocen uzyskanych rezultatów narusza ponadto postanowienia pkt. 5 instrukcji postępowania Zespołu wspierająco-aktywizującego (ustalonego zarządzeniem nr 3/2016 Dyrektora Domu z 12 grudnia 2016 r.), stanowiącego, że: „Zespół ustala dalsze cele do realizacji związane z kolejnymi możliwościami do osiągnięcia przez uczestnika. W przypadku trudności z realizacją celów, Zespół rozważa przyczyny zaistniałej sytuacji i zakłada inne sposoby realizacji celu lub wyznacza inne możliwe do osiągnięcia umiejętności uczestnika ŚDS”. (akta kontroli str. 89)

W okresie objętym kontrolą dyrektor Domu powołała także zespoły pomocnicze wspomagające prace ZWA. W złożonych na ten temat wyjaśnieniach podała m.in., że: „Poszukując wewnętrznych rozwiązań usprawniających pracę Zespołu Wspierająco-Aktywizującego, eksperymentalnie powołałam Zespół ds. Komunikacji Alternatywnej obejmujący ośmiu Uczestników ŚDS (w tym trzy osoby ze spektrum autyzmu), potrzebujących wypracowania nowych metod wsparcia w zakresie usprawnienia procesu komunikacji alternatywnej. Zespół ten, dzielił się swoimi ustaleniami z całym Zespołem Wspierająco-Aktywizującym. Po zawieszeniu prac tego Zespołu (działał do lipca 2018 r. – zmiany kadrowe), powołany został nowy zespół roboczy – Zespół Terapeutyczny, w którego skład weszli nowi pracownicy i objął opieką dziewięć osób z 14, na które ŚDS otrzymuje podwyższoną dotację z tytułu autyzmu niepełnosprawności sprzężonych”. (...) „Zespół Komunikacji Alternatywnej miał za zadanie wsparcie nie tylko trzech osób ze spektrum autyzmu, ale opracować metody wsparcia pięciu innym uczestnikom ŚDS ze znacznie zaburzoną komunikacją werbalną”. (akta kontroli str. 206-207 i 363-367)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Oddana do użytku w czerwcu 2018 roku, przebudowana część budynku warsztatowego, mieszcząca pomieszczenia wykorzystywane do pobytu osób ze spektrum autyzmu (tj. aneks kuchenny z pokojem dziennym i miejscami do indywidualnej terapii, pokój wyciszenia, szatnia i łazienka z toaletą) oraz pracownię techniczną (mini stolarnię), była niedostępna dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Dotarcie do nich było możliwe bowiem tylko po pokonaniu kilkustopniowych schodów (o wysokości 65 cm i 30 cm). Dyrektor ŚDS wyjaśniła, że: „Adaptacja budynku warsztatowego dostosowanego na potrzeby osób ze spektrum autyzmu dokonana została ze środków własnych Stowarzyszenia „Aktywni tak samo” (w kwocie 45,5 tys. zł). Adaptację prowadzimy sukcesywnie, z uwagi na brak środków na ten cel (...). W kwietniu 2019 r. sfinansowaliśmy elewację budynku. W następnym etapie uwzględnimy pokonanie bariery architektonicznej jaką są schody. Nadmieniam, że korzystające z tego obiektu osoby ze spektrum autyzmu, pomimo bycia osobami zależnymi, są w pełni sprawne ruchowo.” (akta kontroli str. 77-81, 354-358 i 363-367)

Przepisy § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹³ m.in. wymagają, że co najmniej jedno doświadczenie do budynku powinno zapewniać osobom niepełnosprawnym dostęp do całego budynku lub tych części, z których osoby te mogą korzystać.

2. Jeden, spośród czterech instruktorów terapii zajęciowej, zatrudniony w Domu od 30 października 2018 r, do obowiązków którego należało m.in. prowadzenie treningu umiejętności społecznych, nie posiadał przeszkolenia i doświadczenia w zakresie: [1] umiejętności kształtowania motywacji do akceptowalnych przez otoczenie zachowań, [2] kształtowania nawyków celowej aktywności, [3] prowadzenia treningu zachowań społecznych, tj. wymaganego § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Dyrektor ŚDS wyjaśniła, że z nieznanых jej przyczyn pracownik ten nie zgłosił się na szkolenie w omawianym zakresie. Dodała, że 31 lipca 2019 r. wygasa zawarta z nim umowa o pracę, która nie zostanie przedłużona. (akta kontroli str. 169-170 i 363-367)

OCENA
CZĄSTKOWA

W ŚDS stworzono prawidłowe warunki organizacyjne i techniczne do sprawowania opieki i prowadzenia rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, w tym osób z autyzmem, m.in. poprzez zapewnienie wymaganych pomieszczeń, które należy było przygotowane i wyposażone. Zatrudniono także niezbędną liczbę specjalistów, posiadających wymagane kwalifikacje, a większość również niezbędne doświadczenie zawodowe. Dla uczestników z autyzmem terminowo opracowano IPWA, które realizowano w zakresie ustalonym tymi dokumentami. W okresach półrocznych dokonywano ocen realizacji IPWA, które wykorzystywano do modyfikacji i ewaluacji planów. W omawianym obszarze stwierdzono ponadto, że:

- nie zlikwidowano barier architektonicznych, które uniemożliwiały osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich dostęp do – użytkowanych od czerwca 2018 roku – pomieszczeń przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną i spektrum autyzmu,
- zatrudniano terapeutę zajęciowego, który nie posiadał przeszkolenia i doświadczenia wymaganego do prowadzenia treningów umiejętności społecznych,
- z dwuletnim opóźnieniem przystąpiono do indywidualnej terapii psychologicznej, rekomendowanej diagnozą funkcjonalną dla jednej z czterech osób z autyzmem,
- w dokumentacji nie odnotowywano ocen uzyskanych rezultatów wszystkich celów zaplanowanych IPWA.

¹³ Dz. U. z 2015 r. poz. 1422, ze zm.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Działania podejmowane w celu zapobiegania wykluczeniu osób z autyzmem i zespołem Aspergera

1. W 2018 roku i w I kwartale 2019 roku w Domu przebywały 32 osoby¹⁴, w tym cztery z autyzmem (jedna od 2013 roku i trzy od 2016 roku). (akta kontroli str. 161-167)

W analizowanym okresie z Domu odeszło osiem osób, w tym jedna w 2016 roku (z uwagi na odmowę leczenia odwykowego oraz nieusprawiedliwione dłuższe nieobecności) i dwie osoby w 2017 roku (jedna przeszła do innego środowiskowego domu samopomocy, druga zaś – na skutek pogorszenia stanu zdrowia). W 2018 roku z Domu odeszło pięć osób w związku z podjęciem staży zawodowych. Po ich zakończeniu osoby te wróciły do ŚDS (trzy w 2018 roku i dwie w maju 2019 roku). (akta kontroli str. 161-167 i 402-408)

Poniżej przedstawiono analizę dokumentacji zbiorczej i indywidualnej, dotyczącej czterech osób z autyzmem.

- a) Nie uzyskano długotrwałych efektów rehabilitacji społecznej tych uczestników i żaden z nich nie uzyskał zdolności do samodzielnego wypełniania ról społecznych.

- Zajęcia terapeutyczne prowadzone z osobą z autyzmem od 1 marca 2013 r. początkowo dały pozytywne rezultaty. W czasie pobytu w ŚDS uczestnik ten rozpoczął komunikację werbalną. W latach 2016–2018 nastąpił jednak regres jego zaradności osobistej (komunikował się wyłącznie z osobami, do których miał zaufanie, nie wypełniał samodzielnie ról społecznych), co szerzej omówiono poniżej.
- Uczestnik przyjęty do Domu 1 sierpnia 2016 r. nadal wymagał wsparcia werbalnego w zakresie samoobsługi i higieny osobistej. Wdrażany był (ze wsparciem) do wypełniania ról społecznych. Nadal wymagał stałej opieki. Brak było postępu w zakresie komunikacji. Odbывała się wyłącznie komunikacja alternatywna, z elementami komunikacji werbalnej. Z 13 ustalonych celów terapeutycznych, zrealizowano siedem (np. zwiększył się udział w wystąpieniach i zwiększono wydolność organizmu) i cztery zrealizowano częściowo (np. wykonywał niektóre polecenia bez konieczności powtórzeń i sygnalizował potrzebę skorzystania z toalety). Dwóch celów nie zrealizowano, tj. nie doprowadzono do samodzielnego korzystania z planu dnia i posługiwania się timerem oraz dopuszczono do zwiększenia wagi ciała.
- Uczestnik przyjęty do Domu 1 lipca 2016 r. samodzielnie mył ręce, zakładał buty, ubierał się oraz sygnalizował potrzeby fizjologiczne. Nie wypełniał samodzielnie ról społecznych. Występowały znaczne trudności komunikacyjne. Z 10 zaplanowanych celów terapeutycznych, dotychczas zrealizowano cztery (m.in. uczestnika włączono do grupowego spożywania posiłków, w czasie których prosił o podanie napoju) i częściowo zrealizowano cztery. Nie zrealizowano dwóch celów (tj. samodzielnego korzystania z planu dnia i posługiwania się timerem), z uwagi na wysoki stopień niepełnosprawności.
- Uczestnik przyjęty do Domu 10 lipca 2017 r. w dalszym ciągu wymagał wsparcia, szczególnie w sytuacjach regresowych. Nadal wdrażano komunikację alternatywną i prowadzono przygotowanie do rozpoczęcia komunikacji werbalnej. Wszystkie zaplanowane cele (siedem) zostały zrealizowane częściowo, co spowodowane było wysokim stopniem niepełnosprawności i specyficznymi zaburzeniami zachowania (m.in. agresją). Uczestnik posiadał indywidualnego opiekuna.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że nie podejmowano adekwatnych działań, ustalonych diagnozą i IPWA w odniesieniu do osoby z autyzmem, która do Domu uczęszczała od 1 marca 2013 r. Osobie tej opracowano sześć IPWA, które zakładały uzyskanie 11 celów. Do dnia 30 maja 2019 r.¹⁵ zrealizowano dwa cele,

¹⁴ W tym 15 osób dłużej niż pięć lat.

¹⁵ Tj. sporządzenia analizy zakresu i skuteczności usług terapeutycznych i opiekuńczych.

tj. rozbudzenie nowych umiejętności (śpiewanie) i aktywny udział w zajęciach grupowych. Częściowej poprawie uległo nawiązywanie kontaktów, które jednak ogranicza się do osób znanych uczestnikowi. Nie udało się zrealizować ośmiu celów, w tym: [1] kształtowania samodzielności życiowej, umiejętności współpracy oraz odpowiedzialności grupowej, [2] kształtowania umiejętności życiowej w zakresie kulinarnym i dokonywania zakupów, [3] samodzielnego przygotowania kanapki i herbaty, [4] samodzielnego dbania o higienę, [5] powrotu do właściwej wagi, [6] uzyskania poziomu koordynacji wzrokowo-ruchowej i sprawności merytorycznej pozwalającej na samodzielne wykonywanie podstawowych czynności samoobsługowych, w tym higienicznych i przemieszczania się.

Jak wynika z dokumentacji indywidualnej prowadzonej dla omawianego uczestnika, przyczyną powyższych niepowodzeń było:

- niewłączenie go do grupy osób z autyzmem, którą zajmował się Zespół Komunikacji Alternatywnej – jak wyjaśniła koordynator tego Zespołu, uczestnik ten nie potrzebował tego wsparcia i „komunikacja werbalna była w normie”,
- brak współdziałania z rodzicami, szczególnie z matką (o braku tej współpracy w latach 2013–2014 świadczą adnotacje zawarte w ocenach sporządzonych 15 listopada 2013 r., 7 lipca 2014 r. i 30 grudnia 2014 r., z których wynikało że: „nie ma żadnej współpracy pomiędzy rodziną, a ŚDS”, a współpracę z ojcem uczestnika rozpoczęto w 2015 roku; nie nawiązano współpracy z matką),
- niesystematyczne uczęszczanie na zajęcia (frekwencja uczestnika w 2016 roku wyniosła 65%, w 2017 roku – 55% i w 2018 roku – 61%).

(akta kontroli str. 331-334, 504-509 i 517-523)

Wyjaśniając działania, które podjęto w celu poprawy współdziałania z matką omawianego uczestnika oraz zwiększenia intensywności jego udziału w zajęciach, Dyrektor Domu podała, m.in. że:

- Uczestnik „oczekuje opieki jednego stałego pracownika podążającego z nim i za nim, czego ŚDS na dzień dzisiejszy nie jest w stanie zapewnić. Jest on osobą z rozpoznany autyzmem atypowym i zaburzeniami psychicznymi (wcześniej Zespół Aspergera) i preferuje tylko niektóre aktywności. Jego stereotypie oraz przejawiane lęki i fobie warunkują określony sposób jego funkcjonowania. Uważam, że opracowany dla niego IPWA zawiera cele i zadania możliwe do zrealizowania”.
- Praca z uczestnikiem „ma charakter zindywidualizowany i związana jest z podążaniem za jego potrzebami (przeciwdziałanie izolacji). Jest komunikatywny, ale żyjący w swoim świecie. Udział w TUS (rehabilitacja ruchowa, nauka spędzania czasu wolnego, wyrażania uczuć, zajęcia z zakresu integracji sensorycznej i wieloprofilowego usprawniania zaburzonych funkcji), przynosi pewne rezultaty i odnotowany został w dziennikach pracowni i specjalistów”.
- „Sytuacja rodzinna ma przede wszystkim wpływ na jego poczucie bezpieczeństwa, nasilające się lęki i fobie. W głównej mierze jest powodem zachowań agresywnych (przejawianych głównie wobec rodziców) oraz obserwowanego regresu w funkcjonowaniu”. (akta kontroli str. 331-334 i 363-367)

W dodatkowym oświadczeniu złożonym na temat terapii prowadzonej z omawianym uczestnikiem Dyrektor Domu podała m.in., że: „obserwuje się pewien brak efektów w podejmowanych działaniach w odniesieniu do postawionych celów, które zostaną zmodyfikowane na przełomie czerwca i lipca 2019 r.” Stwierdziła ponadto, że u uczestnika obserwuje się regres w sferze emocjonalnej, nie udało się nawiązać współpracy z matką, utrzymują się złe nawyki żywieniowe, powodujące otyłość, uczestnik nie jest zainteresowany treningiem budżetowym i nabywaniem nowych umiejętności.

(akta kontroli str. 559-560)

- b) W przypadku uczestników przyjętych do Domu 1 lipca i 1 sierpnia 2016 r. oraz 10 lipca 2017 r. prowadzona terapia dała niewielką poprawę. Trudności w realizacji zadań określonych w IPWA wynikały ze specyficznych zaburzeń sensorycznych i znacznego stopnia niepełnosprawności tych osób.
- c) Żadna osoba z autyzmem przebywająca w Domu nie uzyskała umiejętności zawodowych, co wynikało z ich stanu psychofizycznego. Nie wystąpiły przypadki nieuzasadnionego wydłużania pobytu tych osób oraz ich udziału w zajęciach, mimo że ZWA stwierdził zakończenie procesu rehabilitacji uczestnika.
- d) ŚDS nie współpracował z podmiotami zewnętrznymi, funkcjonującymi w środowisku lokalnym, w celu zatrudnienia na otwartym rynku pracy uczestników z autyzmem, ponieważ ich stan psychofizyczny uniemożliwiał podjęcie pracy.

(akta kontroli str. 331-349)

2. W latach 2016–2019 Dom prowadził w szerokim zakresie działania mające na celu integrację społeczną uczestników oraz kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi, także z osobami z autyzmem. Uczestnicy rokrocznie brali udział w około 40 imprezach (uroczystości, spotkania, zawody sportowe, przeglądy i inne) organizowanych przez inne stowarzyszenia, placówki i organizacje, z którymi współpracowało Stowarzyszenie. Zorganizowano także kilka imprez własnych. Na przykład corocznie przeprowadzano:

- turniej „Dwie godziny dla rodziny”, w którym brały udział także rodziny uczestników (około 70 osób),
- piknik rodzinny organizowany dla członków Stowarzyszenia i uczestników ŚDS z rodzinami (około 80 osób),
- Suwalski Przegląd Osób z Niepełnosprawnością „HYDE PARK”, organizowany w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Suwałkach (około 350 osób),
- Mikołajkowy Turniej Piłki Nożnej im. Tomka Godlewskiego (około 400 osób).

Koszt organizacji powyższych imprez sfinansowano ze środków własnych ŚDS oraz uzyskiwanych od sponsorów.

(akta kontroli str. 91-160)

3. Poniżej przedstawiono wyjaśnienia czterech specjalistów pracujących w ŚDS¹⁶.

- a) Efektywność prowadzonych działań w zakresie rehabilitacji społecznej osób z autyzmem była częściowa. Umożliwiała osobom autystycznym funkcjonowanie na poziomie odpowiadającym ich możliwościom rozwojowym oraz zapewniła im czynny udział we wszelkich działaniach proponowanych przez ŚDS (wycieczki, turnusy rehabilitacyjne, imprezy wyjścia do kina i na zajęcia sportowo-rekreacyjne). W ocenie specjalistów składających wyjaśnienia udział osób z autyzmem w wycieczkach, imprezach oraz zawodach sportowych sprawia, że nie są oni wykluczeni społecznie.
- b) Trudności występujące podczas tworzenia i realizacji IPWA oraz w funkcjonowaniu osób z autyzmem w grupach z innymi osobami wynikają z: [1] braku doświadczenia w konstruowaniu IPWA i wzoru tego dokumentu dla osób ze spectrum autyzmu, [2] trudności w określeniu celu prowadzonej terapii, [3] nieznajomości metod i form pracy (oraz ich efektów) stosowanych przed przyjęciem uczestnika do środowiskowego domu samopomocy.
- c) Występowały ograniczenia w pracy terapeutycznej z osobami z autyzmem, polegające na: [1] braku specjalistów do pracy z osobami ze spectrum autyzmu, [2] problemach komunikacyjnych w relacjach z uczestnikami i utrzymaniu wspólnego kontaktu wzrokowego oraz pola uwagi, [3] dostosowaniu się uczestników do warunków lokalowych i społecznych występujących w Domu oraz ich trudnych zachowaniach, [4] rotacji pracowników. Dyrektor Domu wyjaśniła, że: „(...) Rotacja dotyczy głównie nowo zatrudnianych pracowników oraz pracowników młodych, których pierwsza praca była w ŚDS. Po uzyskaniu stażu pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi, w tym z niepełnosprawnymi intelektualnie, zdobyciu doświadczenia

¹⁶ Wyjaśnienia uzyskane na podstawie art. 40 ustawy o NIK od: dwóch terapeutów zajęciowych, psychologa i pedagoga/logopedy.

i kursów kwalifikacyjnych oraz szkoleń kierunkowych stają się oni atrakcyjni dla poradni specjalistycznych (również niepublicznych), szpitali psychiatrycznych czy innych placówek w większych miastach. Osoby przyjęte do pracy bezpośredniej z osobami ze spektrum autyzmu rezygnują po kilku miesiącach pracy podając różne powody lub informując wprost, że chcą wykonywać pracę w innym charakterze i za inne pieniądze".

- d) Uczestnikom środowiskowego domu samopomocy od 2016 roku odmawia się skorzystania ze środków PFRON, przeznaczonych na rehabilitację w ramach turnusów rehabilitacyjnych.
- e) Odczuwany był brak regulacji prawnych, umożliwiających otrzymanie dofinansowania na wyciszenie mieszkania, w których zamieszkują głośno zachowujące się osoby z autyzmem.
- f) Istotnym zagrożeniem procesu rehabilitacji osób z autyzmem był brak ścisłej współpracy z opiekunami prawnymi. W ocenie składającego wyjaśnienia terapeuty zajęciowego: *„Inaczej nie uzyska się poprawy. Nie zawsze jest to korzystne”.*
- g) Odczuwalny był brak uregulowania prawnego dotyczącego:
 - zapobiegania rotacji pracowników, np. takiego, jak zastosowano w domach pomocy społecznej i szpitalu psychiatrycznym (tj. uznanie pracy w środowiskowym domu pomocy społecznej, jako pracy o szczególnym charakterze),
 - uwzględnienia wymogu udziału pracownika merytorycznego środowiskowego domu samopomocy w zespole wspomagająco-aktywizującym: *„(...) Udział w zebraniu Zespołu powoduje wyłączenie pracowników z bezpośredniej pracy z uczestnikiem, dlatego regularne spotkania Zespołu (często są to specjaliści zatrudnieni na część etatu) powodują, trudność w zabezpieczeniu właściwej opieki obecnym w danym dniu uczestnikom ŚDS”.*

(akta kontroli str. 171-190 i 363-367)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Cztery osoby z autyzmem przebywające w Domu otoczono opieką i prowadzono zajęcia terapeutyczne w zakresie ustalonym IPWA. W wyniku tych działań, u trzech uzyskano częściową poprawę funkcjonowania w zakresie zaradności osobistej, komunikowania się oraz integracji społecznej. W przypadku jednej osoby, mimo ponad pięcioletniego pobytu w ŚDS, odnotowano regres w sferze emocjonalnej, negatywnie wpływający na jego zaradność osobistą i integrację społeczną. Żadna z osób z autyzmem nie uzyskała umiejętności zawodowych, co wynikało z ich stanu psychofizycznego. Nie wystąpiły przypadki nieuzasadnionego wydłużania pobytu tych osób w Domu.

ŚDS w szerokim zakresie prowadził też działania mające na celu integrację społeczną uczestników zajęć oraz kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi. Działaniami tymi objęto także osoby z autyzmem.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym poruszającym się na wózkach inwalidzkich dostępu do pomieszczeń przeznaczonych do prowadzenia terapii z osobami z niepełnosprawnością sprzężoną i zaburzeniami ze spektrum autyzmu oraz do pracowni technicznej.
2. Zatrudnianie w ŚDS instruktorów terapii zajęciowej, prowadzących trening umiejętności społecznych, posiadających przeszkolenie i doświadczenie wymagane § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

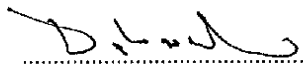
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

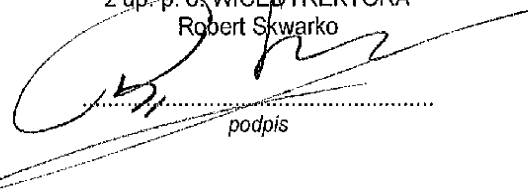
Białystok, 28 czerwiec 2019 r.

Kontroler
Henryk Dąbrowski
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. p.o. WICE DYREKTORA
Robert Skwarko

.....
podpis